

УДК 338

В. Гой, І. Химич, канд. екон. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

**ЕКОНОМІЧНІ ЗЛОЧИНИ ЯК ФОРМА ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ
УКРАЇНИ**

V. Hoi, I. Khymych, Ph.D., Assoc. Prof.

**ECONOMIC CRIMES AS A FORM OF TREAT FOR ECONOMIC SECURITY OF
UKRAINE**

Більшість загроз у сфері економічних відносин мають цілеспрямований характер і проявляються у вигляді економічних злочинів. Вони завдають істотну шкоду і погіршують соціально-економічне становище фізичних осіб, підприємств, держави в цілому. Саме економічна злочинна діяльність становить серйозну загрозу економічній безпеці України. Економічні злочини – це ті злочини, які вчиняються в сфері бізнесу та економіки.

Економічний злочин – це умисна суспільно небезпечна діяльність або бездіяльність, яка призводить до істотних втрат суб'єкта господарювання і фізичних осіб, і стає на перешкоді реалізації економічних інтересів, зумовлюючи цим погіршення їх соціально-економічного стану. Характерною ознакою є те, що суб'єкт злочину отримує економічну вигоду.

Розбудова правової держави, економічні зміни і реформування національного законодавства України не можливі без урахування сьогоденних реалій. Україна посідає 6 місце з кількості економічних злочинів серед 56 країн світу. Найбільш поширеними злочинами в економічній сфері є хабарництво і розкрадання майна своїми ж громадянами.

Найбільш значне зростання злочинних проявів відзначається в тих галузях, які зайняті задоволенням життєво важливих потреб населення, зокрема, в торгівлі та побутовому обслуговуванні, паливно-енергетичному комплексі, на транспорті, у сфері кредитно-фінансових відносин, будівництві тощо.

Основними факторами, які сприяють збільшенню кількості економічних злочинів є такі:

- Недоліки в роботі органів державної влади та правоохоронних органів, їх корумпованість;
- Законодавча неврегульованість окремих питань;
- Наявність численних прогалин і протиріч у законодавстві;
- Недостатність контролю за законністю походження коштів;
- Недосконалість системи оподаткування та контролю за доходами;
- Загальна політична нестабільність;
- Відсутність високоефективного механізму пошуку за кордоном (насамперед в офшорних зонах) і повернення незаконно надбаного і вивезеного майна.
- Низький життєвий рівень населення, безробіття;
- Незадовільний стан загальної і правової культури громадян.

Сприятливі умови для поширення економічної злочинності створює співпраця злочинців із державними службовцями, зокрема, велика кількість фактів хабарництва та корупції в органах державної влади. Полею для діяльності злочинців також є безконтрольне розпорядження майном державними підприємствами, а також їх приватизація.

Основними ознаками економічного злочину є умисність, корисливість, значний розмір збитків для держави або інших суб'єктів, використання службового становища, широке використання технічних засобів та інших досягнень НТП, тривалий характер, систематичність, організованість, здійснення без використання насильства.

Ще однією із особливостей вчинення економічних злочинів можна вважати той факт, що злочинні діяння вчиняються під виглядом різного роду цивільно-правових угод, а тому ззовні вони мають вигляд цілком законних господарсько-фінансових операцій [2; с. 121].

Обов'язковими елементами економічного злочину є: об'єкт злочину; суб'єкт злочину; шкода (втрати) для суб'єкта суспільства і економічна вигода для суб'єкта злочину.

Існують такі основні об'єкти економічного злочину, тобто ті відносини, на які здійснюються злочинні посягання:

1. Право власності - право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [3, с. 412]. Воно включає в себе 3 правомочності: право володіння, право користування та право розпорядження. Злочинні дії полягають саме в незаконному володінні, користуванні та розпорядженні.
2. Встановлений порядок здійснення економічної діяльності. Полягає в тому, що злочинець отримує вигоду, завдаючи шкоду іншим учасникам економічних відносин. Наприклад, ухилення від оподаткування, що спричиняє зменшення надходжень до держбюджету.
3. Встановлений порядок службової (посадової) діяльності. Основний зміст таких злочинів полягає в тому, що посадова особа користується службовою компетенцією, зв'язками та можливостями, авторитетом організації для отримання власної вигоди.

Найгірше економічна злочинність впливає на малий і середній бізнес і перешкоджає його розвитку.

Як показало дослідження PwC, до найпоширеніших видів злочинів, із якими стикаються українські компанії, належать: незаконне привласнення майна (стикалося 46% підприємств), шахрайство у сферах закупівель (33%) та управління персоналом (33%), кіберзлочини (31%) [2].

Покращення ситуації з економічною безпекою можливе тільки при умові стабілізації та покращення стану економічної і соціальної сфер, удосконалення правової та матеріально-технічної бази правоохоронних органів та належної взаємодії між правоохоронними та іншими суб'єктами протидії.

Список використаних джерел:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 3-тє вид., переробл. та доповн. / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атіка, 2005. – 1064 с.
2. Пчеліна О. В. Механізм вчинення економічних злочинів / О. В. Пчеліна // Право і Безпека. – 2009. – № 4. – С. 118–122
3. www.pwc.com.